

వీ రి క్త

ఈ స్వర్గమాత యను వేదాంతకందోళాకావ్యము కృష్ణా
మండలాంతర్గతకృష్ణాయపాలెము నివాసియు నుపాధ్యాయుఁ
డును నామిత్తుఁడును నగు శ్రీయుత యం. రామానుజము
అనన్తరు పారంపర్యప్రబోధనాతిరేకంబయిన విజ్ఞానయోగం
బుపదేశనూపముగా నొకగ్రంథమునెల్లవారికి సుబోధకమగు
నట్లు రచియింపుఁడని కోరి కొంతద్రవ్య మచ్చన కిచ్చెను.
ఈగ్రంథ మొక వారమునకు ముగించితిని. కాని కాగితములు
ప్రియమగుటచే జాలకాలము ముద్రింపవీలుపడలేదు. ఇది వి
విజయనగరవాసులును, వైశ్యులును, నామిత్తులును నగు
శ్రీయుత సింగముశెట్టి వెంకటరత్నముగారు ఏతద్గ్రంథమును
నింకను పెంచి వ్రాయుఁడని తక్కిన ముద్రాణాదికవ్యయము
లనుభరించి నిర్విఘ్న సమాప్తి గావించిరి. వీరిరువురు మాతండి
గారగు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీమేహయదీశ బాద్వాగారి శిష్యులు. వీరిరు
వురికి పరమేశ్వరుఁ డఖలైశ్వర్యాయురారోగ్యము లొనంగుఁ
గాత. ఇందు వ్యాకరణమును పాటించని పెక్కుప్రయోగము
లున్నవి. పండితులు తమింపఁబ్రార్థితులు.

పితాపురము
21—8—1918.

}

ఇట్లు పదేయుఁడు,
ఉ మ ర్ ఆ లీ షా.

ఇష్ట దేవతాపార్థనాదిశము.

క. నగుణుండన భగవంతుడు

నగుణుండనగా రసూల్ మ ♦ హమ్మదుజగత్తి

నగములు విప్పిన రాళ్లను

పగిది గుణేగుణములట్లు ♦ భావించు మదిన్.

క. ధేయధ్యాసవిధేయ

క్షేయామేయ ప్రపంచ ♦ శీర్జితకు ని

త్యాయశీవిద్యా నేతకు

శ్రీయాశైలవిషగురువ ♦ రేఖ్యని దలతున్.

క. అజ్ఞాన ప్రతిబంధక

జ్ఞానలబోనడంచి ♦ చిన్మాత్రుండై

ప్రజ్ఞానిధియై పొల్చుర

సజ్జుడు మాతాత కనయ ♦ మావలెదలచున్.

క. అరిష్టదూరుండసఖు

స్థిరతత్వవినేత మొహియ ♦ దీన్ బాద్షామ

ధురుడును జనకుడు గుణసా

గరుడు సదా గొలుతు కవిత్ ♦ గణుతివహింపన్ ॥

స్వర్గ మాత

1. క. శ్రీకల్యాణద మిశ్వర

మాకలక్ష్మవతారు లాఖలలిమాగురుసు

శ్లోకులవఱకుఁ బ్రవక్తల

దాఁక ప్రబోధించినట్టి

తత్వసద్బోధ • సాకును మిమ్ము • త్తమధర్మగాఢ

తత్వమనఁగను శుద్ధ • సత్వమయ్యదియసం

గత్వము జీవబ్ర • హృత్వమైనదారి త॥

2. క. బ్రతుకనునది క్షితిపై మన

కతియల్పము తామరాకునందలి జలమ

ట్లతిచలితము మేఘంబుల

గతిప్రతినిమిషంబు మాటు

గతులులేవండి • తనుతాఁ గనదు • గ్గతులులేవండి

మతిమంతులై పుణ్య • గతికై యత్నించుట

సతము శాశ్వతపదము • నితరమేదైనను గతు॥

3. క. మింటను మేఘములొకటాక

టంటి నదావుట్టుగిట్టునట్టున చెదవె
న్వంటగతిం చెడు కై వడి
గంటే మనబ్రతుకువట్టి

కల్లగదోయి ♦ యదినమ్మట ♦ వల్లగాదోయి
కల్లనంసారము ♦ ఇల్లువాకలియాలు
పిల్లులుతవతోరా ♦ నొల్లరు జగమంతా! కల్లగ||

4. క. ధనవంతులు మదవంతులు

జనపశులై తీర్తిగన్న సాములుకు జనుల్
చనినారువిడిచి సర్వము
మనమా! శాశ్వతము పుణ్య

మార్గముకొఱకు ♦ వెదకుట మేలు ♦ స్వర్గముకొఱకు
నిర్గతకర్ములై ♦ నిర్గమించిన యప
వర్గమువచ్చుని ♦ రర్గళమగుమోక్ష! మార్గము||

5. క. ఎన్నివిధంబులఁ దలఁచినఁ

దిన్ననిమార్గమునకన్న స్థిరమగుమోగం
బున్నదె యిందియముల మద
మన్నిట బరిమార్చి ముక్తి

నందుటవలదా ♦ జన్మసాఫల్యము ♦ నొందఁదగదా
సందియంబువలదు ♦ సంసారసాగరము
నందుగూలుఁజెమంచిఁదందుర! మఱిమోక్ష! మందు||

6. క. శ్రీయూధై లలిహగురు

గాయనియువదేశవాక్య రాజపథమున

జోయిన భక్తులు మోక్ష

శ్రీయును కైవల్యపదము

జేరజాలుదురు ♦ రెండోవారి ♦ జేరకుండుదురు

నారాయణుడు సాత్త్విక ♦ కారుడయినతొలివ

నేరిచిమాయ నం ♦ సారజలధిదాటి జేరజా॥

7. క. ఏవిత్తువేయుదునొ తుద

కావితే ఫలమునందు నగుపడునట్లే

యేవస్తువుజగమాయెనొ

ఆవస్తువె మనుజునందు

అగుపడునుగంటె ♦ తత్త్వమస్యాది ♦ యర్థము వింటే

భగవంతుడే సర్వ ♦ జగమైన హేతువున

భగవంతునకువేరు ♦ అగువస్తువులు లేవు అగు॥

8. క. జీవుడే భగవంతుండని

జీవుండని పలుకుచున్న జీవుండగునా?

జీవుడు జననము, మృతిగల

భావముతో నుండుగాదె

పరికించిచూడు ♦ అని ప్రశ్నింప ♦ బలికెద నేడు

నరుడు నారాయణు ♦ డిరువురొక్కటెవాక్య

సరణివేరుగాని సరుణా ♦ క్కటేయాత్మ పరికి॥

స్వర్గ మూత

9. క. జలనిధివలె నీశ్వరుఁ డుం

గలఁడందొక చుక్కవలెను గలఁడీజీవుం

డలలు మహాశక్తియుఁజు

క్కలకుఁ రాకున్న నస్తు

గుణమువేరొనా ♦ జీవేశ్వరుల ♦ కలనముచెడు నా

అనుమానపడి రెంటి ♦ కిని భేదమునుగూర్చి

గనినచో కార్యకా ♦ రణము లెచూరునల్ గుణ॥

10. క. బాలునియెదుట మితాయియు

లోలాక్షినిఁ జెట్టి వీనిలోగోరుమనన్

బాళి మితాయినిఁ గోరును

బాలుఁడు మఱివాఁడె పెద్ద

వాఁడైన దాని ♦ కోరునె యనుభ ♦ వమునున్నపైని

ప్రౌఢమైనతత్వ ♦ పదము తలకెక్కక

మూఢులొచలసిద్ధిఁగూడిచెడుదురు మంచి వాఁడై ॥

11. క. బయలును బ్రహ్మ బనుచును

బయలే పరిపూర్ణమనుచు బయలచలంబై

భయరహితంబై యున్నది

బయలును గుర్తెఱుఁగుమనుచు

బలికినారచలున్ ♦ అర్థముమీకు ♦ తెలిసినాసుజలున్

బయలె యచలశుద్ధ ♦ పరిపూర్ణమైతేను

చయితన్యమగు ప్రాప్తం ♦ చకమెట్లు బుట్టెను బలి॥

12. క. సినొమొటానందలి బామ్మలు

గనుపడు చలనస్వభావగతులచె నావె

స్కనుజూడు మెషినుతిరుగునుఁ

గనుపడు నారీతి జగము

గల్పించువాడు ♦ చేతనుఁడై యిది ♦ త్రిష్టచున్నాఁడు

పల్కులకును మీసం ♦ కల్పములకువచ్చు

కల్పితపురుషుఁడు ♦ గాఁడు పరమేశ్వరుఁడు॥ గ॥

13. క. ఆకాశంబున మబ్బులు

వీకఁ గాలికినిఁగూడు విధమున మాయా

లోకము చైతన్యముచేఁ

గాకమతేవస్తుపలఁ

గల్పించఁబడునా ♦ బయలదిచేయుఁ ♦ గా శక్త్యమగునా

లల్పబుద్ధివలన ♦ నాలోచించినగాదు

సిల్పిమూర్ఖుఁడైనఁ ♦ జేయజాలునెబండి॥ గల్పి॥

14. క. బయలను నది బయలేకద

బయలునువిడనాడి లోని బయలునుగని తా

బయలైనతావు వెదకియు

బయలు పడఁవలయు మాయ

బయలులోనుండి ♦ బయలచలము ♦ బయలుగాదండి

బయలు నీ నామధ్య ♦ బట్టబయలైయుండ

బయలో బయలోయంచు ♦ పాడె పోవఁగనేల॥బ॥

15. క. పంచమహాభూతంబులు

గాంచిన దీనిని నృసింహగల వస్తువు భా

వింఛగనుండంగవలె ని

ర్మించఁబడునొక్కొ యిల్లు

మేస్త్రిలేకుండ ♦ ఆలాగెయూ ♦ మేదీనిగూడఁ

శాస్త్రములుజెప్ప ♦ సంగతియిదె జ్ఞాన

భస్త్రిలేక జీవ ♦ భావమే గతివచ్చు! మేస్త్రి॥

16. క. ఎఱుకకు నుదయము నాశము

సరళంబుగ నారికేళ సలలితమువలె నం

చరయఁగఁజెల్లునె వృక్షము

మఱివరజలభరిత మనక.

మానివేయుదువా ♦ నీరములేని ♦ మూత్రములు గలవా?

గాన పరిపూర్ణము ♦ లోన నెఱుక లేక

నీ నా మధ్యగలుగ ♦ దేనాటికైనను! మా॥

17. క. పచ్చని కొమ్మకు వెలువడి

వచ్చిన నొక యెఱ్ఱపువ్వు పరికించియు నీ

వచ్చెరువుపడుచు నిది యెటు

వచ్చె నహోయనుచు బలుక

వచ్చునా? యెపుడు ♦ విత్తుఁగలదా ♦ భాగ్యమెల్లపుడు

తెచ్చిపెట్టఁగలమె ♦ తీపి వేపకు నెఱుక

వచ్చునా జీవునకు ♦ బయలేచేసియున్న! వచ్చు॥

18. క. ఏవస్తువుచే నేదై

భూవలయమునందు బుద్ధి బాడమునొయది, యా
యావిద్య చదువకుండఁగ
కేవలసామరులుచెప్పి

గెలిచిపోఁగలరా ♦ నేర్వక వీణ ♦ పలికింపఁగలరా
అలరు నీశ్వరచైత్ర ♦ స్యముచేత జగ మెల్ల
గలిపించె నెఱుకతో ♦ నిలిచేదె తుదకెఱుక | గెలిచి॥

19. క. ఎఱుక గలనీవుపడి ని

ద్దురవోవుట చేతఁగాదె తోచెను స్వప్నం
బరయఁగ నెఱుకాతక్రమై
పరిపూర్ణముకూడ యెఱుక

వలనలేకుంటే ♦ జగతికి నెఱుక ♦ వచ్చునగంటే
శిలలాచలములగుట ♦ కలలురావు; బయలా
చలమైతె చలప్రపంచముచేయఁలేదెఱుక | వలన॥

20. క. ధరణిః బరిపూర్ణమునకు

సరయ౯ సంబంధముండదన్నను మనకున్
బరిపూర్ణమునకు ననలే
యరయ౯ సంబంధమేమి

వివనున్నదియూ ♦ అటులేకున్న ♦ నదిమాకెందుకయా
ధ్యానధ్యేయమైన ♦ దానిసాధించుట
మానివామమార్గ ♦ మూనిపోవుటధర్మ మైనను

21. క. ఎఱుకగలవస్తు వెఱుకను

మఱుపులుగలవస్తువులను మనలఁగఁజేయు

మఱియెఱుకే లేకున్నను

తరమా పాపాణమేమి

తరియింపఁగలదు ♦ అచలముబయలే ♦ డారియీగలదు

ధరణీశుఁ డిడుధనము ♦ దరిబేసి యీఁగలఁడె

పరమేశుఁ డిడుముక్తి ♦ పరిపూర్ణమీఁగలడె॥ ధర॥

22. క. బయలున కెమిటిరూపము

బయలనఁగానర్థమేమి బయలున కెఱుకే

దయినను లేదనిచెప్పగ

నయమగుసాధనముగలద

నాయన్నచెప్ప ♦ నోటిమాటైతే ♦ నాయనకుతప్ప

పాయనమునపాలు ♦ పానకముననీరు

పోయినట్లెఱుకపరి ♦ పూర్ణములోఁగలదు॥ నాయ॥

23. క. బయలును పరిపూర్ణంబు

బయలెఱుకయుమఱుపులేని పరమాత్మనియా

రయఁగా నెవ్వారడిగిరి

బయలన్నను మాయగాద

పాపిష్టిబోధ ♦ యెక్కడనేర్చి ♦ పలికెదీగాధ

నీపూర్ణమునమండి ♦ రూఢమాసిపోతె

ఆపాడుగతియేల ♦ ఆత్మనాశనమైన పాపి

24. క. తనయాత్మకుఁ దేజంబును

ఘనతిరసుఖమవ్యయ ప్రకాశముగలుగున్

జనుగాని విఘాత వినా

శనములభించేటిదేటి

జ్ఞానమార్గంబు ♦ పాపండులు ♦ గాంచురోగంబు

దీనినేనిజమన్న ♦ జ్ఞానవ్యవసాయము

లేనేలేదెఱుక లే ♦ దేనిసర్వముమిధ్య! జ్ఞాన॥

25. క. అసలము పాశించెడువాఁ

డసలమె సర్వం బటంచు నాడిన పదిగిది

గనబయలు నుపాశించెడు నీ

కనులకు బయలొకటె బ్రహ్మ

గాఁదెలిసితేని ♦ పొమ్ముదారి ♦ గావలసితేని

ఏది జ్యోతిగూప ♦ మేది జ్ఞానమయమొ

ఆదారి మాది నిః ♦ ఖేదబ్రహ్మపదము! గాఁదె॥

26. క. దీపము చీకటి యెఱుంగదు

ఆపగిదే బయలుపుట్టుగిట్టు నదియెఱుంగదన

లోపముదేనికి యదియొక

గూపమహాభూతమనుచు

గూఢిసమ్మమురా ♦ నీగోధంతా ♦ గూఢమాయునురా

మూఢత్వమును మాని ♦ గాఢవైరాగ్యమున

గూఢమైననెఱుక ♦ గూర్చియుపాశించి! గూఢి॥

27. క. ఎఱుకయు మరువును రెండును

నెఱుకకు స్వాభావికంబు లే యని యెఱుగఁ

బరఁగదు భౌతికమగు నీ

యెఱుక చిదాభాసునకును

యెనసితానుండు ♦ ఇది జ్యోతియై ♦ గనఁబడుచునుండు

ఘనతరాపోజ్యోతిః ♦ గనుగొన్న నీవు క

రమ్రుననన్యసించి సి ♦ ద్ధినిపొంది యెఱుకతో నెనసి॥

28. క. ఎఱుకయె జీవముతనువును

నెఱుకయె పరమాత్మ స్రవకల మెఱుకయెలోకం

బెఱుకయె యెఱిగినవానికి

నెఱుకయె సత్యంబునన్య

మెఱిగితానున్న ♦ కలగన్నను ♦ నెఱుకపోదన్న

ఎఱుకతుదకు నిలిచి ♦ యిహ పరసౌఖ్యసం

బరములుగాంచి ను ♦ స్థిరపదవి నొందును॥ ఎఱిగి॥

29. క. అచలులఘోరీలు జగ

ద్రచితవధూచందనాది తాంబూలంబుల్

రుచిమిగిలి పావపుణ్యమ

నుచితంబని పాడుబోధ

నూహించినారు ♦ కాపాలికులు ♦ మోహించినారు

దేహేంద్రియములపై ♦ తీపిచేసీలాటి

కూహకములుపన్ని ♦ కూలుచుండిరిహము॥ నూహిం॥

30. క. స్వర్గము మోక్షములేదట

నిర్గతకర్మబువ్యర్థనియమంబట స
న్మార్గంబిదియజయమప
వర్గము వలదంటయిదియె

వామమార్గంబు ♦ అచలముపేరి ♦ పాపదుర్గంబు
కామవాంఛనడఁచ ♦ గాలేనివార లీ
తామసబోధ యెంతయుఁజేయఁదొడఁగిరి| వామ||

31 క. పరిపూర్ణంబట బయలట

ఎఱుకయు మఱుపులునులేని యేదోయట తా
గురువట శిష్యునకేదో
గురుతెఱిగించునట యిట్టి

కుజనులున్నారా ♦ భూలోకమున ♦ నిజములేదటరా
కుజనుడంధుఁడు కనులు ♦ గూడవంచును జెప్ప
ప్రజలట్లుచేయుదురె ♦ పట్టి ఛీ ఛీ యనక| కుజ||

32. క. బయలనిమాయచలంబని

భయపాపవినాశమైన వస్తువుయని నే
మయినను ననదని గనదని
తెలుతకలాడుచును మనసు

తెరలు చించుచును ♦ పాపముజేయు ♦ వెరువకుండగను
గురునకిష్టమైన ♦ తరుణీధనములఁగూర్చు
డరమరలేదంతా ♦ పరిపూర్ణమనినారీ| తెరలు||

33. క. ఇదియేనా సుజ్ఞానము

ఇదియే వేదాంతవిద్య యిటులైనయెడన్

తుదకు నధోగతి రాదా

పదపద; నీకంటెవశువు

పామరుఁడుగలఁడా ♦ బ్రహ్మజ్ఞాన ♦ పదమేగగలఁడా

కామపట్కము వీడి ♦ తామస మణచి ని

త్యామోదమగుజ్ఞాన ♦ భూమినుండక చెడిన పామ॥

34. క. బయలునఁగలిసెడివానికి

భయమేమిఁక పాపపుణ్య వర్తనవలనన్

బయలచలముగ నవిన దెఱు

కయ లేదని భ్రాంతులగుచు

కాలవాహినుల ♦ పాలై పోవ ♦ గాడుసౌఖ్యముల

కాలనాథుఁడు జనుల ♦ పాలించుచున్నాఁడు

ఏలోపముండిన ♦ నదికట్టిమడుపును కా॥

35. క. మూలము లేదట మఱియే

లీలనుగు రైఱుఁగుననువు లేదట యిదియే;

బాళిన్ నమ్మగవలెఁట

ఈలాగుననై నపాప

మేలేదుగాదా ♦ యేమిచేసిన ♦ నెట్టెట్టగలదా?

ఆలోచింపనిందు ♦ వ్యర్థాలాపమెగాని

సాలోక్యమగు మోక్షసారము శాశ్వత మేలేదు॥

36. క. అచలగ్రంథములెన్నో

రచియింపఁగఁబడుచు గ్రంథరాజంబులుగా

వచియింపఁబడి బజారులఁ

బచరింపఁగ విక్రయింపఁ

బహుచండగంటి ♦ సద్గ్రంథములు ♦ పడియుండగంటి

వడికల్లుకున్నట్టి ♦ పరువుపాలకులేదు

కడవకల్లు ఖర్చు ♦ పడునుపాడుతోడు! పడుచుం॥

37. క. ఆయచలగ్రంథంబులు

బాయకఁ జదివెతిని కొన్ని బయలచలములక

వ్రాయుచు నుపనిషదర్థము

లే యెడ లిఖియింతుగాని

ఇంద్రియములను ♦ ఓర్పుటెజ్జాన ♦ విదిలేదెందులను

సాంద్రమైనభక్తి ♦ జ్ఞానసాధనలేదు

ఇంద్రజాలములెన్నో ♦ యెఱుకఁజెప్పినఫలమే! మిది॥

38. క. ఏసాధనలేకుండిన

నేసద్గుణములు లభించు నెందులకీదు

ర్వాసంగము లీసంగతి

వీనమునకుఁ బనికీరాదు

వినరాలేకుంటే ♦ దుర్గతిపాలై ♦ జనియెదవుగంటే

తనుతాతెలిసియుండి ♦ తనకన్యమగుదాని

వినక బయలను దుర్బోధనలచెడకనిజము! వినరా॥

39. క. తొలుత గుణంబులు పట్టఁగ
వలయును నావెనుక సత్యవాక్యములెపుడు
బలుకఁగ నేర్వఁగవలయును
కలుషంబులుగలుగు పనులు

గావింపవలదు ♦ పరధనములను ♦ గామింపఁజనదు
ఆవెనుక సాధింప ♦ గావలయుతత్వము
చావుపుట్టక లేని ♦ తావువచ్చును చెడ్డఁ గావింప॥

40. క. ఆనందమయము భోకము

ఆనందమయంబు స్వర్గ మానందము వి
జ్ఞానముగల్గినవానికి
ఆనందమయంబు బ్రహ్మ

మానందమయము ♦ తనుతాగంటె ♦ ఆనందమయము
జ్ఞానియైనవాఁడు ♦ గాని దుఃఖములందు
పూనియానందించఁ ♦ భోవడన్నియుబ్రహ్మమా॥

41. క. కలిమియు లేమియు నవియే

గలుగును; వగచిననుపోవు జ్ఞానమువలన
దలఁచినలోక మె దుఃఖము
కలిమిచె సుఖమబ్బుననుట

కల్లమాయన్నా ♦ సుఖమునుకొన్నా ♦ కలుగదుసున్నా
ఎల్లవారుదుఃఖ ♦ మిలయందు పడుచునే
వల్లకాడుపాలై ♦ కులిపోదురుజగము! కల్ల॥

42. క. ఎన్నిదినంబులు బ్రతికినఁ

దినన్ది మఱితినుచుఁజూచి తీరినదే యీ

కన్నులఁ జూచుటకంటెను

నున్నద వేరేమిభాగ్య

ముర్విలోపలను • ఈసంగతినే • యూహించవలెను

గర్వికాకుళాక • మర్వాచీనముగాదు

సర్వేశ్వరునిగాలిఁ • సాయుజ్యమునుపొందు ముర్వి॥

43. క. రేచక పూరకములలోఁ

జూచిన జీవాత్మనీకుఁ జూపట్టఁగనీ

వాచక్కివిడిచి వేరా

లోచించెదవేల హఠము

లోనలేదోయి • ఆత్మకు శక్తి • లోనున్నదోయి

సానదీర్చినమఁబలే • పూనిప్రకాశించు

గాన జ్ఞానముచేతఁ • గాని తేజము; బయలులోన॥

44. క. నాదము బిందుపుకళయని

వాదములాడెదరు వట్టి వాక్యంబులచేఁ

గాదదిసాదింపఁబ్రణవ

నాదము చైతన్యజీవ

నామముతోను • బిందువుమేనై • సంతకళతాను

ఏమిలేదు వట్టి • తామసమేగాని

కామాషట్కమువదలు • తేమససుమాయయీ॥నా॥

45. క. మాయానూపము నేరొక

కాయమగాలేదు కర్మకాండమె తిన్నవై

మా మాయానూపముగనుపడఁ

జేయునుమతి మాయలోన

జిక్కిపోవకుము ♦ సంసారమునఁ ♦ బాక్కిపోవకుము

చుక్కలందు వెలుఁగు ♦ సుమములందు సొగసు

నిక్కమా? పరమాత్మ ♦ నిక్కము వాంఛలఁజిక్కి॥

46. క. గడిచినకాలము రాదిఁకఁ

బడిపోయినయాకు మరల పట్టదు చెట్టు

సుడిగాలి యెటుల నొరుగునొ

నుడువంగాలేము మనము

నూరేడులై నఁ ♦ గడుచునుకాల ♦ మేరీల్లినై నఁ

తారకయోగము ♦ దారి తెలియక నీ సం

సారములోపుత్ర ♦ దారీషణములందు నూ॥

47. క. తారక మమనస్కం బని

సేరులుపేరై సమాకు విజ్ఞానమె యా

ధారము తనుతాగనుటే

దారిపునర్జన్మలేని

తత్వమెఱుఁగుటకె బోధనమది సాధనముజేయుటకె

సత్వరజ న్నమో ♦ సంపర్కములఁ బోని

తత్వంపదార్థముల ♦ తనలోగాంచి సత్వ! తత్వ॥

48. క. కలలో సృజియించెడు జగ

ములకును తానీశ్వరుండు ముఖ్యుడు మఱియా

కలలో జీవులు తమకుం

గల కష్టము మాన్పుమనిన

గలవామాన్పుటకు ♦ ధనధాన్యమీ ♦ గలవా జీవులకు

తెలియుమిట్టలెదేవు ♦ డిల్పెని సరులు మొ

ట్టలు పెట్టినను మేలుగలిగించడిది కలయే! కలవా॥

49. క. ఒక భ్రాంతి న్వప్న జగమును

ప్రకటించినయట్టు లీశ్వర ప్రకృతిజగత్

సకలము సృజియించెను న

య్యై లంకునిరూప దృశ్య

మంతతానేను ♦ వేరేదియు ♦ వగుపడదుమేను

ఎంతవెదకిన భగ ♦ వంతుడెగాని మా

వంతువేరేవస్తు ♦ వగుపడదిది నిజము! అంతా॥

50. క. దూషణ భూషణమనునవి

భూషణములుగలవు రెండు ప్రజలొగిషనకు

దూషించిన నలుపును మఱి

భూషించిన దెలుపురాదు

పోనీయామాట ♦ మనకదివలదు ♦ పోవకాబాట

జ్ఞానినిగన్న న ♦ జ్ఞానులు నవ్వెదరు

గాన నోర్చుకొనుటె ♦ కర్తవ్యమన్నిటికి! పోనీ॥

51. క. ఎందాఁక వాదభేదము

లొందెదవో యంతదాఁక నుదయజ్ఞానం
బందవు మఱి పొందినయెడ
సందేహము గలుగఁజోదు

చావకుండఁగనే ♦ చచ్చెదుజీవ ♦ శ్రార్థముండఁగనే
దేవునెఱిగినవాఁడు ♦ దేవుల్లాడు నెడంబా
భావములకుబోయి ♦ భక్తిసలుపుచుగాని చావ॥

52. క. నూనెనువండెడి సరిసెలు

గానఁగ చట పటలు పచ్చి గలయప్పుడె, యా
పైని మఱిమాటలాడవు
జ్ఞానియునీరీతితన్ను

గాంచియుండినను ♦ గడిబిడలేవి ♦ గావించఁడనెను
మంచిహేమము కడునా ♦ రిండువాఁడు రసము
ముంచితగరముపుతములుంచగోరునెహరిని॥ గాంచి॥

53. క. ఆధారము మణిపూరక

స్వాస్థిషానాదిచక్ర పట్కములనఁగా
మేధాహీనులు తనువున
బోధించిరి పువ్వులట్లు

పోలికలువ్రాసి ♦ కోసినకానం ♦ బోవుశ్రమఁజేసి
ఆలోచించితెహంస ♦ మాలాగుతిరుగుటచే
లీలయోగులు దెల్ప ♦ జాలి రంతయెగాని పోలి॥

54. క. యోగము చేతనె మోక్షము

రాగలదని చెప్పె యోగిరాజులు నలవై
రాగుల మార్గమె మాకను
రాగముగాఁ బట్టి దాని

వ్యాసిజాపింతున్ ♦ అనుభవమందు ♦ జేసివినిపింతున్
మోసపోకుఁడు యోగా ♦ భ్యాసములేనట్టి
దాసులాడెడువాక్యా ♦ భాసములవిసున్న! వ్యాసి॥

55. క. యోగముధారణ కందురు

రాగద్వేషములువీడి రంజిలనాత్మన్
రాగిల్లు తెలివి తేజము
తోఁ గలుపుటె యోగమునకు

తోవమాయన్నా ♦ దీనికివేరే ♦ భావములేదన్న
జీవుఁ డీశ్వరుఁడనుచు ♦ జెప్పమాటలురెండు
లేవు తెలివి తెయొకటె ♦ కావున నిజమైన! తోవ॥

56. క. జగమంతయు వివిధములగు

భగవంతుని గుణగణ ప్రభావముగాగన్
నగుణుండని నిర్గుణుండని
జగడములాడంగనేల

జాతిరీతులను ♦ నమ్మినమతము ♦ ప్రీతివీడకను
ఆతీరుమనుజులకు ♦ మాతోపనేమి? మా
చేతమంతయు భగవత్ ♦ భూతమై యున్నది జాతి॥

స్వర్గ మాత

57. క. జగ మంతయు భగవంతుడె

భగవంతుఁ కితరమైన వస్తువుగన నె

ట్లగునన్ని నిండినప్పుడు

గగనంబులు చింపిచూడఁ

గానరాదోయి ♦ దేవునిరూపు ♦ తానతానోయి

నీనామధ్యయను ♦ మానమనియెడు తెరను

బూనితెరిచిన బ్రహ్మజ్ఞానముదయించును | గానరా||

58. క. వేయేండ్లు దవమఁ జేసిన

నే యీశ్వరుఁ డతనిమోల నేతెంచఁడు త

మాయావిద్యఁదొలంగినఁ

గాయములో నున్నరూపె

గనుపించునీకు ♦ రెండవగాధ ♦ గల్పించఁజోకు

తను తాగాంచుటయన్న ♦ తనకన్న వేరైన

ఘనవస్తువెట లేదని ♦ చును నిశ్చయించుట | గను||

59. క. భానుని తేజముకై వడి

మానసమను శక్తియెల్ల మానవజీవ

స్థానమునఁ గలిగియున్నది

దాని నుపాసించితేని

తలవునోపలనే ♦ తలఁచినపని కాఁ ♦ గలదుచూడఁగనే

ఇల నెందరిందుకై ♦ తలక్రిందు పడుచున్న

తెలియకున్నది దానిఁ బెరియఁ బలికెడఁజూడు | త||

60. క. అశిమాద్యైశ్వర్యము

లను గడియింపంగనేల లలితజ్ఞానం

బున గలదు మోక్షమంచును

జను లాడెడు మాటకొంత

సత్యమైయున్నా ♦ మామృతమునకు ♦ సరిపోయియున్నా

ప్రళయగ్రాస్తైలిసి ♦ పలికినప్పుడుగాదె !

యత్యంత మగు మహిమలలవడు టల్పామోసత్య॥

61. క. పృథిదిసము హృదయకోశం

బతినిర్మల మట్టులుంచి యాత్మశక్తి

స్థిరపరిచి దృఢంబుగృహ

మతితో మననంబుజేసి.

మనలఁగావలయు ♦ వాంఛాటోల ♦ మసివీడవలయు

కసివీడి తనువుకై ♦ వసముజేసియాత్మ

లసితతేజముదృక్కులకుఁదోచు మహిమతో మన॥

62. క. తనువును గదలఁగనియ్యకఁ

గనులకు నే కాగ్రదృష్టి గల్గించిమనం

బున వృత్తి పుట్టనియ్యక

తనుతావీక్షించుయోగి.

తారకయోగి ♦ యీశ్వరసాక్షా ♦ త్కారమాజోగి

కోరిక లేదునం ♦ సారమసారమా

నారాయణుడు ♦ నాత్మకారుడై యున్నాడు॥ తా॥

63. క. యోగాభ్యాసముచేతను

రాగద్వేషము లశాంతి రాగలదద్వివై

రాగముచేత లభించు వి

రాగము లేకున్నముక్తి.

రానేరదన్నా ♦ యూరకమాట ♦ కానేరదన్నా

జ్ఞానమన్నయల్ప ♦ భ్యాసలభ్యముగాదు

పూని యిందిరియములనుఁగూర్చినపరిచిన గాని రా॥

64. క. దనులాడెడు నిందాస్తుతు

లను తలపోయెడు వధూవిలాసములకు వాం

ఘనిడెడు ధనదాతీషణ

మున మోసంబైనవాని

ముట్టబోవఁడుగాఁగొయ్యెరులనుధనముఁబోయియడుగఁడుగా

లట్టివాడె జ్ఞాని ♦ యైనమహనీయుండు

మెట్టినచోటెల్ల ♦ మేలుగూర్చునుగాని ము॥

65. క. వేదాంతంబసనేమో

దాదులుగలవంచు లోక వాదులు బలుకున్

మాదారి మహాకష్టము

గాదు సమంజసమృద్ధ్య

కార్యమురమ్మ ♦ రెండోగాధ ♦ గాదుయిది వినుము

తుర్యాతీతమైన ♦ శోవయ్యెరులెఱుంగని

పర్యవసానము ♦ పరమాత్మగూఢము కా॥

66. క. మానవుని బుద్ధి సహజం

బై నది యత్యల్పమందు సభిమానమున
జ్ఞానమున మిళితమగుటచే
దాని యధాశక్తి వచ్చు

దారి లేకుండు • కామకోధా • కారమైయుండు
ఈతీతి నుండు సం • సారతాపత్రయము
లేతీతినోర్పు నె • వ్వారిజేరనగాని దారి॥

67. క. కొందఱు మతములలోపల

నుందురు కొందఱు మహాత్ములుందురు భక్తి
జెందిన మోక్షమటంచును;
కొందఱు వేదాంతవిద్య

కొఱకుఁగోయెదరు • కైవ్యమె • వ్వరు జనియెదరు
పరమాత్ముడెవ్వరికే • ఫలమియ్యనున్నాఁడో
దొఱకునందురొ యేమోనిరుకా ఆపలుకెందుకొ॥

68. క. ఒక మహనీయుఁడు తాపసి

యకలంకుఁడు పుణ్యనిర్మలాంతఃకరణ
సకలాంతర్యామిని తన
యకలుషభావంబుతోడ

సర్పింపగడఁగ • వానికి నేను • సతిధి నై యడుగ
ఆర్చిచేతులుతెట్టి • అన్నా! యదృశ్యకము
గూర్చియుపాసింపఁ • గూర్చుంటిననిచెప్పె సర్పి॥

69. క. అడవులలోపల నొక్కెడ

జడగృహముల జపసరాళి జలజలలాడె

మెడలై త్రిదపము జేసెడు

బడుగులదర్శించివారి

పదమూలుబట్టి • అడిగితె నాభా • వములు గనిపెట్టి

చెదరాక నీశ్వరుని • సదసద్విభేదంబు

మొదలేమొ తెలియక • వెదకుచుంటిమనిరి పద॥

70. క. ఈతీరుకాలమెల్ల వృ

ధాతత్పరతమెలంగఁ దగదంచును నా

చేతసద్గురుమంత్రము

చేత బ్రకాశింపజేసి

జేసీతినేవా • లోపలిజ్యోతి • తీసీతించేవ

భాసమానమైన • పరమాత్మరూపము

బాసిలై నాలో స • న్యాసయోగముచేత జేసి॥

71. క. జగమునభగవంతుఁడు మన

కగుపడఁడనిపలుకుప్రజలు నజ్ఞానులు రే

బగలు ప్రపంచముకాలము

నిగమములే దేవుడనఁగ

నీలోనులేడా • లేడనినేలా • నీకు గనరాడా

పాలునందు నెయ్యి • పాలైయున్నరీతి

నీలో నీశ్వరుశక్తి • నిమిడియాన్నదిజూడు నీలో॥

72. క. పంకము ఫలియించిగదా

పంకేదముపుట్టా నట్లే ప్రకృతిఫలింపన్

కొంకకజ్జానోదయమై

శంకాటంకములుబోయి,

శక్తిరాగలుగు ♦ దేహములో చి ♦ చ్చక్తి రాగలుగు

ముక్తికాంతవచ్చి ♦ ముందరనిలుచు నా

సక్తులనియెడు దైత్య ♦ సంఘముసమయుసత్ శక్తి॥

73. క. వినుచు రహస్యము చెప్పెద

తనువున నొకశక్తిగలదు తజ్జడవై దా

ని నుపాసింపుము నేనే

యని యదినామట్టులున్న

దదెబ్రహ్మమన్ను ♦ బ్రహ్మనాపామని నిశ్చయించు

మిదియెజీవన్ముక్తి ♦ యిదియె సాయుజ్యము

ఇదిగాదన్ననుమోక్ష ♦ పదవియేలేదన్నా అదె॥

74. క. జీవుండని యీశ్వరు డని

నేవిధముల యుక్తివాద భేదంబులచే

కేవలము చెడెడువారల

కీవిజ్ఞానంబుతెలియ

నే తెలియదన్నా ♦ పులులకునీతి ♦ నేర్పునట్లన్నా

జ్యోతిదచ్చినమిడుత ♦ రీతి తనలో నాపా

జ్యోతిలోమరనుతా ♦ జానుపక అది తెలియ నేతె॥

75. క. మానసయోగముచేబ్రతి

దానిని సాధింపవచ్చు తత్వజ్ఞులుమున్
బూనితగనభ్యశించిరి
గానజితేంద్రియుడవగుము

గారిందిమనము ♦ ఊరకరాదు ♦ పారమార్థికము
శోరియితనేర్పు ♦ వారెయేదెదరు
ఆశీనిసంసార ♦ వారిధీదవచ్చు గారి॥

76. క. సక్తునచిత్తుదయించెను

చిత్తున నీలోకమెల్లఁ సృష్టింపఁబడెన్
చిత్తునకు మొదటిరూపము
సత్తెటను శాశ్వతంబు

సత్యమీమాట ♦ అజ్ఞులుచెప్పఁ ♦ జాలరీబాట
నిత్యమీదగమంత ♦ నెనరున గాంచితే
ప్రత్యగాత్మచేత ♦ బయలుదేరుటచేత సత్య॥

77. క. ఓంకారమనఁగనేమో

యింకను నీమతికిఁదెలియ దేమందువయీ
శంకవిడియున్న రెండో
వంకనుబోనేరవెఱుక

వల్లగాదనపు ♦ అజ్ఞానముచే ♦ వాదింపరావు
తల్లివంటిదెపిల్ల ♦ తరువువంటిదెవేరు
తెల్లమీపృథ్వివము ♦ తెలివియాయెనెఱుక॥ వల్ల॥

78. క. ఎఱుకయెలేకుండినచో

పరలోకమునందుజేరి పడుసౌఖ్యములే
కరణిగ్రహింతువు మఱి నీ
వరసితివా దీనిభావ

మంతయునుగోరి ♦ మోక్షము జీవ ♦ అవిధిగదోరి
ఇంత తెలియకదేనా ♦ మంతమందుబయలం
దంతరింతుననుచు ♦ నాడుచున్నావేమి? అంత॥

79. క. ఎఱుకయు మఱుపును గలుగుట

కెఱుకయెకారణముగాదు ఇటజీవుడు జా
గరణస్వప్న సుషుప్తు
దిరుగుటచే భ్రాంతిలోన

తెలిసికొనలేడు ♦ తనలోనెఱుక ♦ నిలుపుకొనలేడు
ఇల్లపై మెతుకులుచెల్లి ♦ యేగునప్పుడు నిద్ర
వలనలేచినవాని ♦ వలెతానుండును నిష్ఠు తెలి॥

80. క. ఎఱుకయు మోక్షములేదని

నిరసించుచుమాటలాడ నేర్పితివకటా
పరతత్వమనఁగ నేమో
యెఱిగితివా రిత్తవాద

మేలాజేసెదవు ♦ ప్రజలనుమోస ♦ మేలవుచ్చెదవు
వేళాకోళముగాదు ♦ కైలాసపదవిహా
జాలుభక్తులుకోర్కె ♦ జంపియచలబోధ మేలా॥

81 క. ఓనీ! అచలుడ విను నీ

దారిమహాఘోరసరక దావాగ్నిబడ

జారును, గావున నిజము వి

చారింపు ముళక్కిత్తోవ

చనుటకుఁబోకు ♦ నామాటవిచక ♦ చనినరాఁబోకు

తనువుడిచినవెనుక ♦ తగువెలేదనకుడీ

వునికినాశనమెప్పు ♦ డునురాదవజ్జడవై చనుట॥

82. క. జీవుఁడుచెడనిపదార్థమా

భావములో తనువుతోడ వచ్చునుబోవున్

కేవలమాత్మకు నాశము

చావనునదిలేదు బయలు

నంపఁగలదా ♦ అసియాత్మను సా ♦ దింపఁగలదా

అంపశయ్య నొకఁడు ♦ హంసతూలిక నొకఁడు

సాంపుగ నిదురించి ♦ చూచినభక్తుల చం॥

83. క. తనువెటుగలిసిన జీవుఁడు

జనుటకు ననువై సచోటు స్వర్గంబని మే

మనుకొనుచుంటిమి యదికా

దనుచుంటివి నీవుబయలు

నందుగలిసెదవా ♦ యదియెట్లొమా ♦ కగుపర్చగలవా

బొందిపోయినమీఁద ♦ బుద్ధికోరినదాని

బొందియుందువుమోక్ష ♦ మందురంతియెబయలు॥నం॥

84. క. జీవుడుబయలునఁ గలిసెడు

తోవయెనిజమైన జనులు తోచినపగిదిన్
వావియువరుసయులేక స

దావ ర్తింపంగవచ్చు

దానతప్పేమి ♦ యిదినిజముగా ♦ దానము సామి
ఈనాస్తిక్యవాద ♦ మేనాశనమునేయు
గానజ్ఞానాధీన ♦ మైనదారినిబట్టి దాన॥

85. క. స్వర్గముకై వల్యంబప

వర్గంబనిపలుకునట్టి పదవులుముక్తిన్

నిర్గతకర్మములకు నుప

సర్గలుగా నిశ్చయించి

సాదింపవలయు ♦ సద్గతికైయా ♦ మోదింపవలయు

వేదపాఠముజేసి ♦ విష్ణువీఁగినఁగాను

అదిదేహేంద్రియస ♦ మాఢిబాంధిహరిని సాదిం॥

86. క. ఎఱుకను విడిపించుట నీ

తరమా చెప్పుటకు సులభ తరమైనను నీ

వెఱిగిన దెఱుకగదా మఱి

యెఱుకేగతిపోవునేల

యెఱుగవురతోవ ♦ ఊపిరిపోతె ♦ తిరుగరాఁగలవా

శరణి నీరు చం ♦ దురునిలోవెన్నెల

అరయఁగాత్రలోనెఱుక ♦ యవినాభావమునింక న॥

87. క. త్రాగిపడియున్నయప్పుడు
 భోగవరాయణతచేత భోరుననిదురక
 దూఁగినయప్పుడు కాంతా
 కౌగిటిలోయున్ననువుడు

కలుగదె యెఱుక ♦ జ్ఞానసమాధి ♦ గలిగుండునెఱుక
 తెలివిమాలినబోధ ♦ తెలుపకీక్కడ హనుమం
 తులయొద్దకుప్పిగం ♦ తులుసాగజెన్నటికి! కలగ॥

88. క. మానసమింద్రియములు స్వా
 ధీనముజేసికొనలేక దివ్యజ్ఞానా
 ధీసంబగుపరతత్వ
 జ్ఞానం బజ్ఞానదశను

కడతేర్చినారు ♦ ఎఱుకను వీడి ♦ పడిపోయినారు
 నుడి గుండమునఁబడ్డ ♦ పడవకై పడివెలికి
 బడితేలరచలదు ♦ రాభ్రాంతులంతముదాఁక! క॥

89. క. పాపఁడమతములనుచును

దూషణమునకనఁగలేదు దుర్మార్గము దు
 ర్దోషములగు పాపములు వి
 శేషముజేసిననుతప్పు

జెప్పదీమతము ♦ నర్వముమిధ్య ♦ చెప్పనీమతము
 ఒప్పుకొనదుముక్తి ♦ యొరులకాంతలఁ జెరువ
 తప్పలేననితలన ♦ ద్రిప్పనీశ్వరభక్తి! చెప్పదీ॥

90. క. జ్ఞానముకొఱకుఁ బ్రభోధలు
 ధ్యానములధ్యాతృతత్వ ధర్మములు న
 జ్ఞానముకొఱకు ప్రభోధలు
 గానఁగ లేదచలబోధ

గతియేమోగాని ♦ అజ్ఞానమెసం ♦ గతియంటదీని
 మతియునెఱుగకయుతనువు ♦ మటుమాయమైపోతె.
 హితబోధలెందుకు ♦ ఏటికీశ్రమలన్ని. గతి॥

91. క. చచ్చినవారలు తిరిగియు
 వచ్చినయటు లేదుగాన బయలున గలియం
 జొచ్చిరటంచును చెప్పెడి
 ముచ్చలకును జ్ఞానమన్న
 మొదలె తెలియదురా♦రాముఁడుతిరిగి ♦ పుట్టలేదటరా
 అదిగాకదయ్యము ♦ లనఁగనేమిటి చెప్ప
 కదిసియడుముచెప్ప ♦ గలవు మృతులమంచు॥ మొ॥

92. క. లోకములో భగవంతుం
 జే కరణిని జనులుజెప్ప నెలమినెఱిగిరో
 ఆకరణిని దయ్యములను
 నేకోత్కంఠముగఁ జెప్ప
 నిదినత్యమగును ♦ మృతులేతిరిగి ♦ యుదయింతురిలను
 అదిగానిచో యాగ ♦ తానాగతముజెప్ప
 చదురె బయలునఁగలసి ♦ సర్వనాశమైతె॥ నిది॥

93. క. మునులు ఫక్షీకులు చచ్చిన
 వెనుకను కనుపడినయెడల విజ్ఞులటంచున్
 గొనియాడెద రదెయ్యెరులై
 ననుదయ్యములనుచు నిరస
 నముజేతురంతే ♦ అవియివియొకటే ♦ యమనస్కమైతే
 భ్రమియించకీడ బయలు ♦ పడిపోదుననిమాయా
 తమమువీడి యోగ ♦ త్వముభొందుమదెమన! అ॥

94 క. జలనిమిషములును మత్స్యం
 బులుగలిగిననెటుల జలని మొదలెఱుంగదొ ని
 శ్చలమైన బయలు జగమును
 దెలియదనేరీతి యనుచు
 తెల్పితివిగావా ♦ నీకెటు తెలిసె ♦ తెలుపఁగలవా
 జలనిజడవస్తువు ♦ చలనమైనది నీయ
 చలమునకును సాటి ♦ చనదుమిథ్యాబోధ! తెల్పి॥

95 క. శుద్ధమట నిర్గుణమట ని
 బద్ధిగ తత్వార్థమంటబలు కునట బలే
 సుద్దులుగలవట మఱియూ
 విదెను దెలియంగఁగోరి
 విడచదినాము ♦ తత్వార్థము ♦ విడదీసినాము
 పడుగుపేకలు కలిసి ♦ బట్టలైన నూలు
 విడువవచ్చునె యొక ♦ విడిచితెగలబేయి! విడ॥

96 క. మూలములేనిది మఱిగు

రేలాగు శరీరమెఱుంగు నేమియులేదం

చేలాగు నెవరునమ్ముదు

రీలాటికల్పివబోధ

మేలరసీకు ♦ అజ్ఞానము ♦ పాలుకాఁబోకు

కాలూడువచ్చినన్ ♦ దూలించునప్పుడు

పాలుమాలినబోధ ♦ పనికిరాదు, అచల మేలా॥

97 క. కలలోఁ గనపడునేనుఁగు

కలలోఁ గనపడుప్రపంచ కలనంబునకున్

తెలివిమనస్సును మూలం

బలరంగ మూలంబులేని

దనిచెప్పనగునా ♦ అచలులుదుర్బోధను సేయఁదగునా

మనసునకాత్మయా ♦ తత్తకుపరమాత్మ దా

నునికి పట్టె ప్రకృతి ♦ ననునరింపఁగలే దని॥

98 క. కలలో నొకపురుషుం డొక

యలివేణినిగూడి మాటలాడుచు సంతన్

విలయంబై పోయిరి యీ

కలనమునకు మూలమేమి

కనరాదా తీరే ♦ మనకునుమూల ♦ మునులేదువేరే

అనియచలసిద్ధాంతం లనుచుమూలములేని

దనిగుఱ్ఱుగను తనువు ♦ అసలేలేదను మాయా॥ క॥

99 క. మూలంబనచేమిటి గు

త్రేలీలనరుండు తెలిసి యీతనువునుదా
బాళి జాగ్రన్వప్నసు
ఖాళి బొందుచునునుండు

నదితెలియవలయు ♦ విద్యావంతు ♦ లైయుండవలయు
మొదలుతుడతెలియని ♦ మూర్ఖులుగురువులై
వదరుచుందురు కాకి ♦ వలెకప్పవలె కలిని అది॥

100 క. సజ్జనుడవగుచు జ్ఞానుల

యొజ్జలకడ కేగి వారి యుపదేశముల
రజ్జ హిబాంతి వదలి మ
హ జనితజ్ఞాన మెఱిగి

ఆర్జింపవలయు ♦ పరమార్థము ♦ పార్జింపవలయు
వర్జిచిగుణకర్మ ♦ వాంఛలన్నియు సద్గు
ణార్జవమగుభక్తి ♦ కర్జమైనపథము అర్జి॥

101 క. చైతన్యమనగ జీవుడు

చైతన్యమె యాత్మతత్వ సారముమఱిసి
చైతన్యమెఱుగు నెఱుకయె
రాతిరిపగలనక నొక్క

లాగుండునన్నా ♦ ఇదిపోవునన ♦ రాదుమాయన్నా
రాగద్వేషములచే ♦ భోగింపబడుతనువు
ఏగివ ఉన్న నవి ♦ భాగమాత్మమిదిని లాగు॥

102 క. యోగమన మనసుఁ జెడరక

వీఁగక నిజతేజమందు వెలయించుటయె

రాగ ద్వేషములుడిగిన

యోగికి నిద్రిశమముగాదు

ఊరికెరాదు ♦ మోక్షముజ్ఞాన ♦ ముడిగితేలేదు

కోరికలను తీగఁ ♦ గోసి మనసను పశువు

వారించి నిజబుద్ధి ♦ వలననెఱిఁగెడు యెఱుక! ఊ॥

103. క. దేవుఁడు మోక్షము స్వర్గము

కేవలకల్పితములనుచు కికురించెడు దు

ర్భావు లధోగతి పాలై

పోవుదు రది గానలేక

పోవుటతగదు ♦ ఇహపరములుచెడి ♦ పోవుటతగదు

కావున నీలోన ♦ నీవే విచారింపు

జీవుఁడుగలఁడో లే ♦ డో వలదనకింక! పోవు॥

104. క. జీవుఁ డనువాఁడు గలిగిన

దేవుండును గలఁడు మితియు దేవుఁడు జీవుం

డావలనెఱుకయుతేజము

కావలసియెయుండు మోక్ష

కామిచెప్పెనురా♦యెఱిఁగినబ్రహ్మజ్ఞాని చెప్పెనురా

సామునకయి భూమి ♦ నోములకై లే మ

కామునకై మనసు ♦ కావలెననుచు ని మ్మా॥

10151

108 క. భేచరి యనకోడిగదా

భూచరి యనమేకయనుచు బోధించెడు నా
నీచులమాయలలోఁ దోఁ
బూచులనాడంగఁ బోకు

పుట్టిముంచేరు ♦ అచలపరి ♦ పూర్ణమంటారు
వట్టిబయలుజూపి ♦ భ్రమసేవు ఓమనసా
ఒట్టునుముక్తీకా ♦ గుట్టుతెలిసిన నిజము| పుట్టి||

109 క. ఈసరికెన్నో మతములు

జేసిరి యీశ్వరునికొఱకు సిద్ధులు దేవో
పాసనముకొఱకు మఱి యీ
కూసుమతం బచలమెందు

కొఱకు నేర్పడనో ♦ నరకాగ్నిలో ♦ చొఱుట కేర్పడనో
ఎఱుక లేనివట్టి ♦ పరమమూర్ఖముఁబట్టి
తిరుగుట తగున మీ తరుణోపాయము వలదే| కొ||

110 క. అచలము సచలంబనుచును

సచరాచరమిధ్యయనుచు చాటించెడు నీ
వచనములెగాని మన
స చలంబయియున్నదటర

సత్యముచెప్పు ♦ గురుపదమాన ♦ సాకుటతప్పు
ప్రత్య గాత్యవర ♦ బ్రహ్మచైతన్యము
నిత్యమునీవగుట ♦ నిజము స్థిరము పరము| సత్య||

111 క. యుక్తులకొన్నిటి నేరిచి

ముక్తికిసోపానపంక్తి పుట్టించెదరా

భుక్తికిపులిమెడు త్రోవలు

వ్యక్తులుగనిరోసిమోక్ష

పదముజేరెదరు ♦ ఆయవరోక్ష ♦ భక్తిగోరెదరు

కదలనట్టిజ్ఞాన ♦ నదనములోపల

మదినినిలిపియహమస్మి బ్రహ్మమనినిర్వాణ! పదము॥

112 క. దివ్యమగుజ్ఞానమార్గం

బన్యాహత మైనతెలివి యనదృశ మగుమం

తవ్యముశాంతాన్విత వ

క్తవ్యం బగునట్టి యెఱుక

కాదనివిడకు ♦ మాయానదిలో ♦ కాల్పారిపడకు

ఆదిలోఁబరమాత్మ యందునీవున్నవుడు

మోదమందుచునవనిఁ బుట్టిపాడైవిద్య! కాదని॥

113 క. జీవముస్థిరమని తలఁచియు

దేవుల్లాడెదవు చచ్చి తేనివివేటకున్

నీవెంట వచ్చు నటరా

భావించవు పుణ్యమొకటే

వచ్చునీవెంట ♦ అదిలేకుంటే ♦ చచ్చేవుశుంఠ

వచ్చినప్పుడునీవు ♦ తెచ్చినదియులేదు

చచ్చితీసుకువెళ ♦ వచ్చేదిలేదెఱుక! వచ్చు॥

114 క. మాపలుకు లబధ్ధంబని

కోపముపడకున్న నీకుఁ గొలఁదిప్రబోధం

బీప్రద్యనేయ నుంటిమి

ఆపోజ్యోతిస్వరూప

మైసబ్రహ్మమును ♦ తనలోవ్యక్త ♦ మైనతేజమును

దానకనులకుగాన రానిసోహంబ్రహ్మ

ధ్యానముచేత ని ♦ ర్వాణదశవచ్చునిజ! మయిన॥

115 క. తాననఁగా నెవ్వరొ యీ

మేనునకును తనకుభేద మేమిటో మఱియే

జ్ఞానముచే నిటుజననం

బైనాఁడో తెలియఁగలఁడు

అత్రజ్ఞాతే ♦ ఇదితెలియఁబోదు ♦ అజ్ఞానియైతే

ఆత్మానాత్మలరెండు ఆదర్శములుప్రత్య

గాత్రతానైతేయ ♦ నాత్రప్రకృతినిలుచు! అత్ర॥

116 క. సోహంసోహంబను నీ

నీహంసకుఁ గారణంబు నీవైగద యా

సోహంవాచ్యార్థమునకు

దేహంబో నీవోతెలిసి

జేదెలియగలవు ♦ సంకల్పము ♦ దేని దోగనుము

ఆదియోంకార మ ♦ నాదిబ్రహ్మమునాత్మ

గాదా!సంకల్పము లేదు సోహము తెలిసి!తేదెలియ॥

117 క. అనుకొనకుండఁగ శ్వాసము

ననయములో వెలికివచ్చు నాకారము

మనుకొంటివి? నీయూ

తత్తుగల శక్తియే మనస్సు

తాక కుండఁగను ♦ ఎఱుక చెనది ♦ కించవలెను

లోకాతీతమైన ♦ నాకారమున మూటి

నేకముజేసి ని ♦ రాకార మగు జ్యోతి తాక॥

118 క. వెలిబడిన నుసురు తనలో

పలకు వెండియును బీల్చు వాడునుమటి నీ

తెలివికి దేజ మొసంగిన

తెలివియె బ్రహ్మంబు నాతత్తు

తెలిసినీవుంటె ♦ యిదెవిజ్ఞాన ♦ తెఱపుతనుగంటె

కలకాలమజ్ఞాన ♦ కలనముచే కండ

బలిసి కాంతాకనక ♦ వాంఛలనుండెదవ తెలి॥

119 క. ఊపిరివచ్చును పోవును

నాపోజ్యోతిస్వరూప మగునాతత్తు నీ

వ్యాపారమ సంగత మని

యీపై ప్రశ్నింప వచ్చు

నెఱిగిన వారు ♦ ఆత్మనాతత్తు ♦ గుఱిగల్గువారు

అరయ నుపాధి తన ♦ కావరించుటచేత

పరమాత్మకు చలరూపముదోరెచెనని యందుఁ జి॥

120 క. తాననఁగాఁ బరమాత్మను

వీ నేననిబలుకునట్టి మేనే ప్రకృతివి

జ్ఞానముచేఁ దెలిసిన నీ

మేనును నాత్మయును పేరు

మిళితమైయున్న ♦ జ్ఞానసమాధి తెలిసినపున్న

కలయందు జీవుడే ♦ గతినుండునటు మాయా

కలనవదలినతాను ♦ విలసిల్లు తేజమై మిళిత॥

121 క. నదియేగతి పల్లమునకు

వెదకుచుబోవునొ నరుండు విషయేచ్ఛలచే

చెదరుచుబోవును మూర్ఖము

వదలఁడు తనమతిని తాను

పాసింపలేడు ♦ అజ్ఞానము ♦ బాసివినరాదు

ఆనపాశముత్రేంచి ♦ వేసిపలచకోశ

భానమానప్రకృతి ♦ వ్యతిరిక్తమగుమతిను పా॥

122 క. దినములు గడుచుచున్నవి

దినరాజును రాత్రిరాజు దిరుగుచు నాయు

ర్థనముగ్గిహించుచు ఘంటా

నినదంబానరింపుచున్న

నిద్రమే లోకనపు యోగ సమాధి ముద్ర గైకొనవు

భద్రముగాదు న ♦ ముద్రములోపడవ

చిద్రమైనగతి ను ♦ పద్రవమీతనువు నిద్ర॥

123 క. ఏకాదశరుద్రులు ము

ల్లోకంబులు ద్వాదశ శార్కు లు దోమ్మిది బ్ర
హ్మకల్పంబులు యుగములు
నీకాలముమింగె నెవరి

నేని విడిచినదా ♦ తలయెత్తితిరుగు ♦ వాని వీడినదా
నేననిగర్వము ♦ పూనువాడొక జ్వరము
తోను చల్లబడును ♦ గాన మృతియెవ్వరి నేని॥

124 క. తెలియుము పగిలినకుండల

జలమట్టుల యశావసంబు జారును కమలం
బుల్లపై, మంచువలె ముదు
సలితనమును వచ్చు వర్ష

సమయములోను ♦ లపాదువలెనా శలునుమెండొను
హిమగిరిప్రవహించు ♦ విమలనదివలె పాట
వము జవముజారుని ♦ క్కముశుష్కప్రియములైన

125 క. విలువిడిచిపోవు బాణము

వలె సుఖములు పరువు లెత్తు పండియుపడునా
కులవలె మృతివచ్చును కర
తలమున జలమట్టులు సురు

తలగిపోవునురాధ ♦ నికులునిరుపే ♦ దలునొక్కటేరా
తలపులు కలలోని ♦ దంతియాధములు ని
ల్చులమార్గ మరయుము వెలుతురుండగానే తలగి॥

126 క. బాల్యమువచ్చును పోవును

కల్యాణముయకావనంబు గలుగునుపోవున్

నైల్యము వృద్ధత్వము సా

కల్యము గావచ్చుగాని

గడవదోయన్నా గడచినదశలు కలుగవదోయన్న

నడి, సంతయిదిమూఁడు ♦ నాల్గముచ్చటగాని

పడెడుసౌఖ్యములేదు ♦ కడురోగముల బాంతగడ॥

127 క. నరులకు నాయుర్దాయము

కరమర్చుదగు సందురాత్రి కాలముబాల్యం

బరుగును మిగిలిన స్వల్పము

నరయఁగ రోగముల చేత

అల్లలాడెదరు ♦ పేదటికముచే ♦ చెల్లిపోయెదరు

కల్లజగమునతల్ల డిల్లుగానిదీని

వల్లపోందెడుసౌఖ్య ♦ మొల్లవృద్ధముభ్రాంతినల్ల॥

128 క. మనసా! వెట్టినిపడకుము

వనితలు ధనములును పక్ష ఫలహారంబుల్

తినిబలిసి కండఁ బెంచియు

జని బూడిదకలిసిపోవ

జనన మొందితివా ♦ అజ్ఞానమున ♦ జచ్చిపోయెదవా

తనువునకునువేరై ♦ కనులలోపలఁదోచు

ఘననచ్చిదాతృను ♦ గనుగొనక చెడిపోవ జన॥

129 క. ప్రకృతికళంకము వదలియు

నకలంకజ్ఞానదృష్ట నాత్మనుగనుమా
ప్రకటప్రదేశమున నీ
వకలుషితంబై నతేజ

మచటగాంచెదవు ♦ అప్పుడెసీశ్వ ♦ రాక్యతయ్యెదవు
వచియించుటకురాని ♦ పరమార్థమిదెయొక్క
వచనములోగనిని ♦ వారికిదిదక్కదు| అచటగా||

130 క. నేనేయాకాశంబును

నేనేయాసూర్యచంద్రు లీతారకలు
నేనేనిఖిలము నాకును
నేనేసృజించి నన్ను

నేను జూడఁగను ♦ వచ్చితిజగము ♦ లోనుగూడఁగను
గాన తారకబ్రహ్మ ♦ మైన నాయందె యీ
భూనభోంతరాళ ♦ ములు గల్గుచున్నవి నేను||

131. క. మేమెఱుంగుదుమా మోక్షం

బామార్గముగాని మనసు నలరించుటకై
కామాదివిషయభోగము
సామెతగా నన్నము క

సంగులమాట ♦ అజ్ఞులు విని పో ♦ జాలిరాబాట
పొంగిపొరలు మోహ ♦ నాంగి యాయవనజలధి
భంగపడిన జ్ఞాన ♦ భగ్నమాచలవ్యా! సంగు||

132. క. ప్రేమయును తపస్సును ని
 మ్కామము గల కర్మస్వార్థ కార్య పరిత్యా
 గామల హృదయముగలవాఁ
 డే మహనీయుండు జ్ఞాని
 యిద్ధనద్దురుఁడు ♦ సంసారనిధి దా ♦ టించఁగలఁడు
 శుద్ధసత్వమైన ♦ చోటతాపత్రయ
 బుద్ధిమణిగినబోటు ♦ బోధించునతఁడెహి ఇద్ధ॥

133. క. వేసినగింజయె తరువై
 భాసిల్లిన వెనుకగింజ వసుధను తరువున్
 గోసినగనపడక ఫలా
 వాసంబున నున్నయట్లు
 భగవంతుఁడవని ♦ నాకాశమున ♦ నగుపడడుగాని
 సగుణనిర్గుణములై ♦ జగము వాఁడెయగుట
 దగలేడు మనుజహృ ♦ త్పథములోఁదక్కఁ భగ॥

134. క. గుణములు బట్టి తపస్సును
 వినయము గలవాఁడు బాహ్య వేషములే తీ
 రుననున్న నేమి? పురమున
 వనమున వసియింపనేమి
 పరమనుజ్ఞాని ♦ లోకాతీత ♦ భావుఁడౌమాని
 కరువుదీర కడుపు ♦ కక్కుర్తి పడనట్టి
 గురువుచేతనే గలుగు ♦ కరుణోపాయమునకు పర॥

185. క. సుజనుల మనమలరించిన

నిజముగ నది తపసునకంటె నెఱిగినఫలముల్
ప్రజకాపాదించును హరి
భదనందును సాధుసేవ

పరమార్థమదియే ♦ గంగాస్నాన ♦ ఫలమన్ననదియే
కరుణావితరణ సం ♦ స్మరణ శాంతసుగుణా
భరణమైనపురుషా ♦ చరణ మెవ్వరికుండ! పర॥

186. కం. మతములు మతవాదంబులు

సతతము నీ నా స్వస్వరూప సంవాదంబుల్
మతిరోసి సత్యశాంతా
న్వితమగు సద్భక్తి నేర్చి

విజగురుసేవ ♦ జేయఁగవలయు ♦ భజియించుత్రోవ
విజనస్థలమునందు ♦ విశ్రమించిప్రకృతి
ప్రజము సోకనిస్థిరవై ♦ రాగ్యబోధ చేత! నిజ॥

187. క. నిరతము మననముచేతను

మనసున కొక శక్తిగలుగు మతి దాని నుపా
ననచేసి చూచినను నీ
వనుకొను కార్యములు నగును

అదెసిద్ధియైన ♦ నాతజ్ఞాన ♦ మదెవృద్ధియైన
ఇది సులభసాధ్యమై ♦ సది గాదనఁరాదు
కుదురుపడినమనసు ♦ కోటిశ కలు గలుగు! అదె॥

138. క. మానిత బ్రహ్మజ్ఞానము

లేని సరాధమునికంటె లీల విహీనం

బైన మతేవస్తువు ధర

లేనే లేదనుచు జెప్ప

లేదే నద్బుధులు ♦ మాయాజలధి ♦ నీదిరవిదులు

వాదభేదములను చా ♦ వదలి శుచియై యానిః

భేదబ్రహ్మపదము ♦ కీడించుచును నుండఁ లేదే॥

139. క. మనసు జడంబని కొందఱు

మనసు పరబ్రహ్మమనుచు మఱికొందఱు, ఆ

మనసు జడంబో జ్ఞానమొ

మనమే దానికిని సాక్షి

మఱి లేదు వేరే పరమాత్మయె వ్వరు లేరు వేరే

ధరణి దీనికన్న తరుణోపాయము లేదు

గురుకరుణ గలిగితే సరకబాధలు లేవు॥ మఱి॥

140. క. మనసనాతత్వ నొక్కటె

తనువును నాయాత్మకంటె తగ దూరముగా

దని నేనెఱుఁగుదు మాయా

జనులకు నది సచ్చజెప్ప

చాలకప్తమురా ♦ సూక్ష్మేవు దారి ♦ సాధింపవలెరా

ఆలోచింపగ నాత్మా ♦ నాత్మలులేవు, ఒక

వేళతో చినబ్రహ్మ ♦ విదులకఖిలమొక్కటె॥ చా॥

141. క. కలి పెరిగి పోయె జగమునఁ

గలిరాజు స్వశంతుడగుచు కల్పమునేలన్
దలన్జెత్తె సిరులు తొలఁగెను
కలహము లధికంబులయ్యె

కలికాలమహిమ ♦ అల్పులు ఘనులై ♦ వెలసినడుమ
కలకాంతలకు జాన్ ♦ లలనలు వేదాంత
ములు నేర్పుచున్నారు ♦ పలుక నేటికింక! కలి॥

142. క. స్త్రీలైనఁ బురుషులైన సు

శీలము నీతియు వివేక సిద్ధంబగు బు
ణ్యలోచనంబు కావలె
నేలా వేదాంతబోధ

లెన్ని చెప్పినను ♦ మనసు జయింపకున్నవృధయగును
అన్నరీతిచేయ ♦ కున్నవాఁడు పశువు
కన్న నధముఁడు భవము ♦ లున్నవాతనికింక! నె॥

143. క. లోకములో నైశ్వర్యమె

లేక దర్శింపఁబోయిండు లేమియుకలుముల్
రాకడ పోకడ మేఘము
లాకాశేఘనందుగూడు

నవి మరల వీడు ♦ అటులేమనుజు ♦ లందు సమకూడు
అవివేకరహిత బ్ర ♦ హ్మజ్ఞాని కూటికై
దవిలి వగవ డుపాధి ♦ చాటఁజూచునుగాని! అవి॥

144. క. తిని చచ్చిన తినకను చ

చ్చిన మృతతనువునకు నేమి చింతకలిమి లే

మిని వగచు వారినెడటి

గనలే దీదినములెటులా

గడచిపోవునురా ♦ మంచి సెబ్బరలు ♦ కడకునిలుచునురా

నుడిగాలిలో గాలి ♦ పడగకై వడితనువు

ఇదుములఁ బడి తిరుగు ♦ కడకు సుఖములేదుగడ॥

145. క. క. గడ్డివలె గప్పవలె నీ

చెడ్డలఁ బడివుట్టివుట్టి చీమలు దోమల్

పడ్డశ్రమలన్ని పడుచును

నొడ్డునకును జేరలేక

ఓలలాడెదరు ♦ అల్పసుఖాన ♦ కానపడి యెదరు

సాలోక్యపదవిని ♦ గోలుపోయి పురుగు

లీలవిషయ సుఖము ♦ దేలఁజూతురు మాయనోల॥

146. క. మునుజ్ఞానులై క్రమంబుగ

ధనమును నుద్యోగమూడఁ దాపత్రయమం

దునఁజిక్కి పూర్వజపతప

మును మఱచినవారు గలరు

మోహితులగుచు ♦ పోవుదురు సం ♦ శేహములఁ బడుచు

ఆహదేహభ్రాంతి ♦ అరుగదు బహు జన్మ

రాహిత్యమగుతత్వ ♦ రాజయోగముమాని మోహి॥

147. క. జ్ఞానము భక్తినిదానము

మానసమనుమానరహిత మార్గము యోగ

ధ్యానముఁ గల తాత్వికుఁ డీ

మేనునకును మానినులకు

మేలుఁగూడుటకు ♦ దేహి! యని పోఁ జూలఁ డెచ్చటకు

రేలు బగలనక యే ♦ వేళ శ్రమపడి కడుపు

నాలుబిడ్డలఁబెంచ ♦ నాలోచించునుగాని! మేలు॥

148. క. ధనికులు పేదలు నధిపతు

లును కూలికిఁ బోవువార లును నొక్కటే దే

వుని సృష్టిని నీచాధిక

మనునది లేదన్న తెలివి

అరయఁగవలయు ♦ సరయకయున్న ♦ సజ్జడనవలయు

పరువులేని దుష్ట ♦ పురుగులధిపులు వారి

కరుణఁ గొరు కంటె ♦ మరణ మడుగుట మేలు! అ॥

149. క. ఖగములు మృగములు పురుగులు

జగతినిగల చాల జీవ ♦ జాలము రేలు

బగలును తిండికి దొఱకక

తగులంబుల నొందుచుండు

దారిద్ర్యమందు ♦ నరులకె యీ సం ♦ సారవనరాదు

తీరని శ్రమలు చే ♦ కూరుచుండినగాని

పారమార్థిక చింత ♦ జారవిడువఁగరాదు! దారి॥

150. క. గంజాయి కల్లు పలలము

లంజలు స్త్రీ చందనాది ♦ లంపటులై వే
టక్కుం జనితినమరగినఖలులుం యించిరి ప్రబోధ
లును సేయుకొఱకు ♦ వేదాంతము ♦ లను సెప్పకొఱకు
కనుక నే వేదాంతు ♦ లనిన కంచము ముంత
లను దాచుకొనుఁ డనియనుకొందు రిదినవ్వులు॥

151. క. వేదాంతబ్రహ్మశ్రవము

వాదములోఁ గలద టంచు భావింపకు నిః
భేద బ్రహ్మపదం బవి
వాదము నిజమగుదు వీవు
వాదింపరాకు ♦ తెలియక దీని ♦ ఛేదింపఁజోకు
వాదభేదరహిత ♦ బ్రహ్మపదార్థ ము
నాదితానై యుండ ♦ లేద! భ్రాంతులపాలై వా॥

152. క. ఎందాక వాదభేదము

లొందుచు నీ నా స్వరూప మున్నదిలేదం
చెందుకు వాదింతువు నీ
యందు పరబ్రహ్మతేజ
మగుపడుట లేదా ♦ నీవెవరవో ♦ యదిగానరాద
సగుణ నిర్గుణములు ♦ సదసత్పదార్థములు
పగలు రే యనియుండ ♦ వచ్చు నిను బాధించువ॥

153. క. మాయయు మాయకును ప్రతి

చ్చాయ యధిష్ఠాన శుద్ధ చైతన్యమ వి
ద్యాయతమగు జగమున, దే
వాయనమాయనుచు మొక్క

వాఁడె యజ్ఞాని ♦ యిది వినువా రె ♦ వ్వరు లేరు పైని
పాడుచు నాడుచు ♦ పరమేశ్వరా యని
వేడిన వినువాఁడు ♦ లేడు భజనలు సేయు వా॥

154. క. తా నెవ్వరొ మే నెవ్వరొ

యీనిఖిల జగంబు లెట్లు లేర్పడెనో ను
జ్ఞానముచేఁ దెలిసిన వి
జ్ఞానికి హరిభజన మేల

సంసారమంటె ♦ అంటని కడు ని ♦ స్సంగుఁడై యుంటె
హంసలోపల ధ్యాన ♦ మప్పించి విభవో
త్తంసుఁడైన పూర్ణ ♦ తత్వవేత్తకేమి స॥

155. క. కాయంబన పాయం బని

మాయలఁ బడి పోకు మనసు మారినపుణ్య
శ్రీయును కైవల్యము జే
గీయ మహాజ్ఞానవిజయ

కీర్తి రాఁగలదు ♦ రెండోవిధము ♦ వర్తింపఁదగదు
కర్తతా నగును స॥ ♦ స్కర్తతా నగును స॥
పూర్తిగ గుణతేజో ♦ సూరియై విలసిల్లు కీర్తి॥

156. క. పూరకము రేచకంబున

సారెకు నీ నా స్వరూప సంగతి దెలియఁ

నేరక దేవా! యని తెగ

నారుచు భక్తులను జూచి

నార మెందరినో! అది వినువా రున్నార యెచ్చటనో

కారణ మొకటియు ♦ కార్యమొక్కటిగాదా

తీరు జీవేశ్వరులు ♦ వేరుగారు; మొక్కి నార॥

157. క. ఆకలి యని దప్పిక యని

శోకము మోసంబటంచుఁ ♦ జూడడు నారీ

లోకమునకు మేలును సిరి

చేకూర్చుట కంగలార్చి

చేటుపొందడురా ♦ జ్ఞానికి భుక్తి ♦ లోటు గల్గదురా

కాటిలో కాళ్లున్న ♦ నాటికైనను పువ్వు

బోటున్న మోస ♦ పోవుపశువులవలెను! చేటు॥

158. క. నీలోన స్వర్గమన్నది

నీలోన సమస్తవస్తు నిస్తులమగు వి

శ్వాసయము గలదు తెలియుము

నాలోచింపుము ప్రపంచ

మంతయున్నదిరా! సూర్యులుచందుగ్రి! అదిగొచూడుమురా

వింతలుగల భగ ♦ వంతుఁడు గలఁడగో

యెంత లేసి మహిమ ♦ లెంత లేసిమాయ! లంత॥

159. క. ఉపదేశమైన వెంటనె

జపమున నీశ్వరుఁడు వచ్చి సాక్షాత్కారం
బపురూప ఘక్కిగావలె
సపుడే సద్బోధ యనుచు

ఆడువా రెవరు ♦ మాయకు దాసు ♦ లైనవారెవరు
తోడు నీడయైన ♦ వాడె గురుఁ డీశ్వరుఁడు
నేడు లే పనక నీ ♦ తోడై యుండ వేరె! ఆడు॥

160. క. కనుపడఁనది మాయగదా

కనుపర్చెడువాఁడు జూడఁ గలవాఁడును మా
యను మీరి వేరుచోటను
జనువారలు గారు గాన

జ్ఞాతృజ్ఞేయములు ♦ మిథ్యావాద ♦ సాధనాంతములు
చేత మేరీతిని ♦ చేసి యుంచిన నీవా
భాతిఁ జూడగలవు ♦ బట్టబయలుగాడె! జ్ఞాతృ॥

161. క. లంబిక యని యంబిక యని

సంబరపడి యోగముద్ర ♦ సాధనముల దుః
ఖంబులఁ బడువారల నియ
మంబుల వీక్షించినాము

మాటాడకుండ ♦ పెడత్రోవల ♦ మరలుచు నుండ
కోటి సూర్యులున్న ♦ చోటు గురుమంత్రము
నూటి దెలియక వల ♦ కాటికరిగె దరంతే! మా॥

162. క. యోగము ముద్రలుగలవు వి

రాగులు నవి యభ్యసించి వాసిరి మోక్ష

శ్రీ గడియించుట కవి యుప

యోగము గా వనుచు వట్టి

యూహ లేమిటికిఁ యిహపరశూన్యఁ మోహ మేమిటికి

దేహభ్రాంతి వదలి యిహదూర మైన

సోహం పదము నాపో జ్యోతి నీ వై యుండఁ నూ॥

163. క. ముక్తి యని కాంత యని యా

సక్తిని ముకుతేవుల మూసి నర్వేశ్వర నీ

వ్యక్తి గనుపరుచు మనియను

భక్తుల వీక్షించినాము

పాప మాజనులు యిందగలేరా చూపుల పనులు

కాపురుషుల కొండ జాపోజ్యోతి యని

చూపు కనుపాపలో రూపు జేపు మాపు పాప॥

164. క. మానస మింద్రియములు నను

మానము లే కుండ ప్రకృతి మాయముజెందన్

ధ్యానసమాధినిగల బ్ర

హస్త్రందము ముక్తి కాంత

యని వాడినారు వేరే వ్యక్తి యని చూడఁబోరు

చినుకులు వడగండ్ల కను; మాలునకు వస్త్ర

మునకు భేదము లేనట్లునుకొనుము జగమంతఁ అని॥

165. క. రాగద్వేషము లిందిరియ

భోగానేకప'పంచ ముఖ్యసుఖంబుల్

పోఁ గలవు గానిమాయా

యోగ మహంభావ మొకటి

యుడుగదో యన్నాఁకడవట కంటియుండు నిదిగన్నా

పుడమియొద్ద ఋణము • పుచ్చుక పరు విశిన

ట్లడఁగ దీయహ మనెడుఁచెడుభావ మన్నీటనుదు॥

166. క. మమకారము హంకారము

కృమముగ విడనాడువాఁడె జ్ఞానిసు మీ ఁ

దములను వేదాంతములను

ధమధమవాగినను ఫలము

డక్కొనలేడు • మూఢత్వమునఁ • జిక్కినవాఁడు

నిక్కమైనచదువు • నెరసులో పరమాత్మ

నొక్కమారుజూచియున్నచాలును;మాయ! డక్కొ॥

167. క. నే నను భావము మదిలో

మాని సమస్తంబు గురువు • మాటికిని గని వి

జ్ఞానసమాధిని గురువే

తా నని యేకాగ్రబుద్ధిఁ

దాల్చినవాఁడు • మాయాజలధి • దాటగలాడు

కాల్చినప్పుడు ఖనిజా • కారమంతయు నొకటై

పోల్చునట్లుల జ్ఞాన • బుద్ధి బ్రహ్మకృతి ।దాల్చి॥

168. క. జూదము వ్యభిచారము కా

మోదయ మగుమధ్యమాంస ముద్యాది మనో

న్మాదకముల బరిమార్చియు

భేదము లే నట్టివాడె

క్రియకు సిద్ధుఁడు రావిషయాసక్తుఁడయితె వ్యర్థమురా

నియమబాహ్యుఁడు శత్రుభయము గలిగినవాఁడు

దయలేనివాఁడు దుర్నయుఁడు పొందడుముక్తి || క్రి ||

169. క. చేసిన పని నఫలం బై

భాసిల్లిన సంతసంబు ♦ బడయుదు మొకటన్

జేసిన పని విఫలం బై

గాసిల్లిన సంతసంబై

గాంతుము మేము ♦ సుఖదుఃఖము లొక్కటిజేసినాము

చింతలేదు దేహ ♦ శిథిల కల్మీ లేములకు

వంతలేని గొల్ల ♦ వాని కొమ్ము పగిది | గాం ||

170. క. చెప్పనది కొంచె మైనను

ఒప్పులు సధికముగనుండనోపును జ్ఞానం

బప్పటి కప్పుడు పుట్టియు

చప్పన నశించునట్టి

సంగతిగాదు ♦ ధనదాసు లై ♦ భంగపడరాదు

అంగనలకు కొంగు ♦ బంగార మై పైకి

దొంగవేదాంతముల ♦ త్రోవజూపుట జ్ఞాన | సం ||

171. క. ఈవన ముండును పక్షులె

పోవును తమతమ స్వరాళి పూరించియు నీ

భూవలయ ముండు మనుజులె

పోవుదు రీ తెఱ గెఱుంగక

పోవుట తగున ♦ మాయలొ చచ్చి ♦ పోవుట తగున

ఆవరణము విఱ్ఱే ♦ పావాస్థలను నీవు

దేవుడు వే రని ♦ దేవులాడి చెడి | పోవు||

172. క. మేము సనేకము చదివియు

కామాదు లడంచి నిర్విక ల్పసమాధిన్

తామన హంకారంబుల

నామములను హతము జేసి

నాము గన్నాము ♦ బ్రహ్మకృతులై నాము వినాము

శ్రీమాయాఖైలలి ♦ సామి గురుకృపచేత

ఈమాయానిధి దాటిఁ ఆమార్గమును గాంచి | నాము||

173. క. స్వర్గము సరకముతో సఁ

సర్గము మాకేమిలేదు సత్సంగతి స

నాత్మర్గము జితేంద్రియమె యప

వర్గముగా నెంచినాము

వట్టిబూటకము ♦ బలుకుట మాకు ♦ కిట్టదు వినుము

తిట్ట మొరులను నొరులు ♦ తిట్టిన పగలేదు

కట్టడినుఖదుఃఖ ♦ కలన మొక్కటె మాకు | వట్టి||

174. క. శృంగారకావ్యపఠనము

రంగారెడు హాయిలు సాగను రాలగవరవా
రాంగన గాత్రాలింగన
సంగమ విషయాభిలాష

సామాన్యజనులు ♦ జ్ఞానబోధకులై ♦ సాగుదుర్మత్తులు
కామిగాక మోక్ష ♦ కామిగా డని యేమో
సామెతలను జూపి ♦ సంచరించువారు | సా॥

175. క. పాలనముద్రము తఱచుట

కేళీలీలావిలాస కీలక మని వా
క్యాళిన్ బాళిన్ భామల
పాళి బల్కుచు విరాళి

బండుశయ్యలను ♦ విరిసరు లారు ♦ పండువెన్నెలను
అండపిండాండ బ్ర ♦ హృండ్ భాండము పిండి
పిండి జేసిన నిలు లే ♦ దండి పాపమునుండి | బండు॥

176. క. నవరంధ్రము లొకటే యని

చెవిలో గులవేయ నేల్లిచే గోకిన లా
గవయవచలనేచ్ఛలఁ దీ
గ్ధవలయుఁ బాపంబులేడు

బంధమోక్షములు ♦ పిల్లలబూచి ♦ వంటి వాక్యములు
కంధి యే మెఱుఁగుదు ♦ ర్గంధ మావిధ మాత్ర
కంధకారము లేదం ♦ చనిసేయు పామరులు | బం॥

177 క. దయయేమి ? దానమేమిటి ?

వ్యయమునకిష్టితోవ లర్థ, వంతులఁజెరువఁ
నయమని వ్రాసిరిమిథ్యలు
భయపెట్టుటకంతెవానిఁ

బట్టిజూచినను ♦ అర్థములేదా ♦ వట్టిమాటలను
అట్టయిన పులికిమాం ♦ సాహార మీశ్వరుఁడు
ఎట్టులుంచతనికి ♦ కిట్టినదనుఖలులఁ బట్టి॥

178 క. జ్ఞానము వేదాంతము పృతి

వానికి వచ్చినవెగాని వానిని నడువం
బూనుట కప్రము మతిస్వా
ధీనము కాదయ్య యెట్టి

ధీవంతునకును ♦ దనమార్గముని ♦ ధ్ధినిఁబొందవలెను
జితవైరియున్న ♦ జీవశ్రార్థముజేసి
నేవేళనటుబుద్ధి ♦ పోవునో తెలియదు

179 క. వనితా జఘనము పీన

స్థనములు లేనపుష్పమోము చందురుసాగసున్
గని చలియింపని మనుజుం
డనఁదగు వాఁడుం డఁడన్న

నదృశ్యమేమి ♦ వీర్యాకృష్ట ♦ మైన దీభూమి
దదృశ్యమీజగ ♦ త్తంత్రమంతయుదీని
నదృశ్యి తపసుప్ర ♦ జ్వలముఁజేసిగెలువ నదృశ్య

180 క. జ్ఞానికి రెండేతెఱఁగులు

మానసమ జ్ఞానవిషయ మార్గములందున్

జోనీయ కుండుటను నె

వ్వానిని బాధించ కుండు

వాఁడె సుజ్ఞాని ♦ పాపము నేయు ♦ వాఁడెయజ్ఞాని,

తాద్రుబాంగరములే ♦ కాడినట్టుల మాట

లాడినఫలములే ♦ దాడి నట్టులనడుచు| వాఁడె||

181 క. జ్ఞానపథం బతిసులభమె

కాని, మహాకష్టమనుచు గౌరవమునకై

పూనిప్రజ లాడుచుండుట

చే నదికష్టమని తలఁచి

చేరరెవ్వరును ♦ దీనికి మించు ♦ దారిలే దిలను

కోరుకొన్న బెడిసి ♦ కొట్టుననుచునువామా

చారు లనియెడుమాట ♦ చాలించిభక్తి లొ| చేర||

182 క. మనుజుల సహవాసములొ

మనుసును రంజింపనేయు మనుజునికంటెన్

మననుసుఁగుపి నొ యేదో

పనిమీఁదనొ యుంచిహరిని

ప్రార్థించువాఁడు ♦ తాపత్రయ దు ♦ ద్వాధపడఁబోడు

వ్యర్థులనియెడువిల్లు ♦ వదలిబాణమువలె ధ

ర్కారముపరుగెత్తి ♦ యాత్మశాంతినిఁ బొంది ప్రార్థి||

183 క. పాపంచవ్యసనార్థ

వ్యాపారము లందుబాధ పడిరేబగలున్

తాపత్రయంబుఁబడుచును

కాపురుషుం డగుచునెంత

కాలముండెదవు ♦ గడిచినతిథిరార ♦ జాలదొసనవు

పాలు త్రాగెడునాడు ♦ పడఁతిఁ గూడెడునాటి

కాలోచించితెయెంత ♦ గామారితివొద్ది కాల్

184 క. ఎన్నాళ్లయిపుట్టితివో

యన్నా ! యిన్నాళ్ళుచేసి నదిలెక్కింపన్

నిన్నేమైననుకాచెడి

దున్నద ! యిటుపైనిగలుగ

నున్నదాచెపుమా యెంత శ్రమపడుచునున్నావోగనుమా

అన్నిటికొకతూరి ♦ సున్నచుట్టియేగు

చున్నపుడు నీవెంట ♦ నుండుజ్ఞానమునీలో నున్న॥

185. క. ఒరులకు చెప్పట వినుటచె

చరితార్థము లేదు తాను ♦ సన్మార్గమనక

దరియించి నాశ్రయించిన

సరులను తరియింపనేయు

సరుఁడెనద్గరుఁడు ♦ అత్తైలలిమి ♦ గురుఁడె పరాత్పరుఁడు

పరలోకగతి లోకో ♦ తర తత్వమున జీవే

శ్వరులొక్కటగు చోటునెఱిగించికరుణించు సరు॥

186. క. కోకిలము మావికొమ్మను

కాకము పూరింట లోక కల్యాణకళా

లోకనకాకలికాస్వర

మాకర్ణించినను నొక్క

టగునా? మఱికాడా ♦ తెలిసినవార ♦ట్లనుకొనుట లేదా

సగుణాత్మకుడవీవు ♦ అగుణుడాతడు; వేరు

లగుటమాటకెగాని ♦ అసలు వస్తువు నొక్కటగు||

187. క. పరమాత్మకు జీవాత్మకు

నరయఁగభేదంబుమాట లందొ యదార్థ

స్థిరమగువస్తువు లోపలొ

నెఱుఁగుటకై యిన్నిబోధ

లెఱిఁగింపవలసె ♦ అజ్ఞానుల ♦ నిరసింపవలసె

ఎఱుకమఱుపులులేని ♦ గుఱుతుగలదను దుష్ట

చరితలసత్యము ♦ నిరుకు నీయెఱుకని! ఎఱిఁ

188. క. క్రొత్తగబోధించెడులో

కోత్తరమగుగాధవ్రాసి ♦ యుండదెచట నీ

చిత్తము మోహము కామా

యత్తము గాకుండనేయు

టదె గొప్పవిద్య ♦ విద్యలనేర్చు ♦ టది వట్టిమిథ్యా

చదువుచిలుకలు చదువు ♦ చదువు సర్కసుమృగము

చదువులొలేదుమో ♦ ఓమచి త్తమునుగెల్పు! టదె||

189. క. ఏధర్మము విన్నను న

ద్వోభగ సాటువులవలనఁ దోచును నీక నే

గాధ లని నమ్మనేర్తు మ

గాధముగానుండె జ్ఞాన

కాండమంతయును ♦ అనువారు వి ♦ నుండుఁజెప్పెదను

ఖండశర్కర రాతి ♦ ఖండాఖండమొ తెలియ

కుండునె రుచివలన ♦ నిండుతేజము జ్ఞాన కాంత॥

190. క. అడవిని తరువులు మృగములు

జడధిని మత్స్యములు మణులు సచరాచరము

బుడమియు సర్వేశ్వరు మది

నిడికొని పూజించు మనుజుఁ

జేల పామరుఁ డై ♦ దేవునిగొల్వఁ జేల ముష్కరుఁ డై

ఈలోక మే తనకు ♦ సాలోక్య మిచ్చునా

చాలించి గొడవలు ♦ సద్గురువును బట్టఁ జే॥

191. క. మాతాతయుఁ దండ్రియు వి

ఖ్యాతచరిత్రులు ప్రపంచ కల్యాణంబున్

జేతోవీధిఁ దలంచెయు

నీతత్వజ్ఞానబోధ

నెఱిగించినారు ♦ ఆత్మైలలిషా ♦ గురుని గన్నారు

పరతత్వమున కెట్టి ♦ యెఱుక లేదనరారు

ఎఱుకయె పరమాత్మ ♦ పరమాత్మ నీవని యెఱి॥

192. క. ఏకామృతా నెక్కి నిలిచితో

యాకొమ్మనె నరికినద వక్కట మఱి నీ
వేళొంపలోన నుంటివా
యాకొంపకె పోయి భిక్ష

మడుగుచున్నావు • దివ్యజ్ఞాన • ముడిగి చెడ్డావు
పడవలకెంటిపై • పాదములుంచితివి
పడవ కదిలిన నీట • పడిపోదువదితెలియ! కడు॥

193. క. తనచేతులపై తన తను

వునుగొని పోవుటకుఁ జూచు చున్నావికే
మని చెప్పవలయు నీతెలి
వినిజూచిన నవువచ్చు

విపరీతములను • సేయక నశించి • సేవింపవలెను
అపుడు నిన్నెత్తుకొని • యబ్ధిదాటఁగలఁడు
ఇపు డీభవాబ్ధిలో • నీవేమీదఁగలవు! విప॥

194. క. పువ్వులవాసనమానవ

జవ్వన మ్మత్వైర్యజనిత • శాఖ్యాదికమా
నవులు; వెన్నెలకై వడి

నెవ్వోళను నిలుచుననుచు

నెవరు సెప్పెదరు • దీపముబోలె • న్బొప్పెల్లెదరు
నవపుష్పమిది తునిగి • యవనిరాలకమున్నె
భవబంధరహిత ది • వ్యప్రసూనముసేయ! నెవ॥

195. క. నీవీనిదగ్గిఁదొఱంగియు

లేవఁగఁ జోసరికి పొద్దు లీనం బగునా

లోపై సమంధకారమె

కావున మఱివెలుఁగు నీకుఁ

గంట పడదన్నా • భవాద్ధిదాటఁ • గలుగుటనున్నా

మింటిపై చుక్కలఁ • గంటివి నూక్యుని

వంటివిగావు పగఁ • టుంటె తెలియును మొగుటకం॥

196. క. పెద్ద సముద్రముదాటఁగ

గద్దవలె నీవు నెగురఁ గాంక్షించితివో

మొద్దువలె గొండకనుమల

యొద్దను పడియుండఁగోరి

యున్నావొచ్చెవుమా • మేఘముఁకల్ము • చున్నదదెగనుమా

మన్ను మిన్నును తెలియ • కెన్నో రాత్రులుపగలీ

దెన్నుండు గాడాంధ • తిమిరముఁబోసిన్వి నున్నా॥

197. క. నాగానంబనుపక్షిమ

హాగనమునందు తెక్క లల్లార్చుచు వే

వేగముగఁజోయి నీ పద

రాగమునన్ సోకివచ్చె

రాశిల్లెకులము • పూతముసేయఁ • జాలె నీదినము

ఆజాబిల్లివెలుఁగు • ఆజ్యోతిర్మ్రండలము

నేఁ జూచినాను పక్ష • నీవుజూచితి వింక రాజి॥

198. క. నాగానము నీసన్నిధి

నేఁగాని మతెందె మనుజ హీనులకడఁగా
దోగిరముకొఱకు భాగ్య
శ్రీ గడియించుటకుఁ బోయి

చింతింపలేదు ♦ నీ భాగ్యము ♦ సంతముగలదు
గొంతెత్తి యుటచు కు ♦ క్కుటము చాతక మొక్క
వంతుసజీవించి ♦ వచ్చుచుండఁగ నొరుఁ | చింతిం||

199. క. పెదురుపొదయందు వేఁబువు

మొదట మహానందపదవి బొందియధేచ్ఛ
దుదికాలవశముచేఁ దెగి
పదపడి జలములను మున్ది

బైటఁబడి పెనుక ♦ పిల్లనగోవి ♦ వలె మారెదనుక
పాటపాడుచు తొంటి ♦ పాటు వినిపించు నీ
నాటకమీజనుల ♦ యాటయాదినుండి | బైట||

200. క. పిల్లనగోవివిధంబున

నెల్లప్పుడు విభునిగీత మేర్పడఁబాడ
జెల్లును వేఁబువువలెఁ దన
యుల్లమురంధ్రములుఁజేయ

నొప్పుభక్తునకు ♦ అశఁడదివిని రా ♦ నొప్పు నీకడకు
ఎప్పుడు నీహృదయ ♦ మీశ్వరప్రేమచే
నొప్పిచ్చిద్రములగునో ♦ అప్పుడె అయిక్యము | నొ||